

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки і психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СІМЕЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

05 – Соціальні та поведінкові науки
053 – Психологія
Психологія
другий (магістерський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук Резнікова Олена Анатоліївна	+38 0505047993	ereznikova63@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Опанування знаннями з курсу «Сімейне консультування» сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців дошкільної освіти, здатних поєднати теорію і практику консультативної взаємодії в цілісну структуру і спрямувати її в русло психологічної практики. Предметом навчальної дисципліни є консультування сім'ї, сімейних взаємин, закономірності міжособистісних стосунків у сім'ї з позицій впливу на розвиток особистості дитини; оволодіння практичним інструментарієм, що дозволить проводити роботу з сім'ями, діагностувати і психологічно підтримувати сімейні стосунки майбутнім психологам дошкільної ланки освіти.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сімейне консультування» є:

- ознайомлення студентів із системою психологічних знань, закономірностей міжособистісних стосунків у сім'ї;

- на основі сучасного стану наукового знання познайомити з психологічними механізмами основних процесів, що відбуваються в сім'ї;
- сформувати у майбутніх психологів знання про шляхи надання психологічної допомоги сім'ї;
- сприяти професійному становленню та формуванню екзистенційного та функціонального образу "Я" майбутнього фахівця;
- ознайомити студентів з основними феноменами, які представлені в практиці психологічного консультування сім'ї, з основними методами діагностики і їх практичним застосуванням.

Метою дисципліни «Сімейне консультування» є формування адекватного уявлення здобувачів про теоретичні та практичні психологічні аспекти політики, знання про політичну культуру, типи політичних лідерів, психологію політичної діяльності. Формування та розвиток у студентів системного психологічного мислення та комплексу спеціальних знань у галузі політичної психології.

Передумови для вивчення дисципліни. «Сімейне консультування» є складовою частиною дисциплін психологічного циклу практичного блоку. Її вивчення передбачає підвищення професійної компетентності практичних психологів та сприяє ефективній самореалізації їх, як фахівців.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Сімейне консультування» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки, проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність здійснення психологічного аналізу критичних ситуацій

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи психологічного дослідження, доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, психокорекційну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність розробляти, здійснювати апробацію та проводити програми превенції та корекції порушень психологічного здоров'я особистості.

Навчальна дисципліна «Сімейне консультування» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН14. Підбирати і практично використовувати методи психокорекційного та психотерапевтичного впливу в процесі психологічної реабілітації різних груп клієнтів.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

знати:

- теоретико-методологічні засади і понятійно-термінологічний апарат дисципліни;
- історію та сучасні тенденції розвитку вітчизняної та зарубіжної психології сім'ї;
- загальні закономірності та соціально-психологічні, психофізіологічні та соціальні засади стосунків у сім'ї;
- психологічні особливості подружніх конфліктів, кризових явищ та шляхи їх вирішення;
- завдання та функції консультування сім'ї;
- основи психологічного супроводу сім'ї на різних етапах її життєвого циклу;
- причини і наслідки порушень розвитку і виховання дітей у сім'ях;
- основні питання та особливості проведення сімейного консультування.
- етапи та процедури сімейного консультування
- техніки активного слухання
- методи психологічної діагностики сімейних стосунків
- методи надання психологічної допомоги родині

вміти:

- використовувати метод інтерв'ю у сімейному консультуванні
- визначати проблему клієнта та формувати запит
- володіти теоретичними основами розв'язання завдань профілактики подружніх девіацій та підвищення психолого-педагогічної компетентності подружньої пари;
- Встановлювати психологічний контакт з клієнтом
- складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до запиту;
- Використовувати психодіагностичні методики та прогнозувати розвиток сімейних стосунків на основі психологічної діагностики;

- Вміти використовувати образні, соціометричні, структурні та поведінкові техніки у сімейному консультуванні;
-

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	14/6	28/6	78/108	2	3	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	усього	денна форма			усього	заочна форма		
		у тому числі				лекц.	практ	сам. роб.
		лекц.	практ	сам. роб.				
Тема 1. Психологія сімейних стосунків як розділ психології.	10	2	4	4	10	2	2	6
Тема 2. Основні характеристики сучасної сім'ї. Перинатальна культура сім'ї.	10	2	4	4	10	-	-	10
Тема 3. Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих взаємин	20	2	4	14	20	-	-	20
Тема 4. . Сімейне консультування як психологічна допомога	20	2	4	14	20	-	-	20
Тема 5. Особистісний та професійний аспекти підготовки до професійної діяльності майбутнього психолога	20	2	4	14	20	2	2	16
Тема 6. Профілактика порушень стосунків у сім'ї	20	2	4	14	20	-	-	20
Тема 7. Психологічне консультування дисфункційних сімей	20	2	4	14	20	2	2	16
Усього годин	120	14	28	78	120	6	6	108
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі вищої освіти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того,

практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Психологія сімейних стосунків як розділ психології. Предмет і проблематика психології сімейних стосунків. Шлюб і сім'я в історії суспільства. Національні особливості сімейних взаємин. Типи сімей в європейській культурі. Етнічні та конфесійні особливості сімей.</p>	4	2
2	<p>Тема 2. Основні характеристики сучасної сім'ї. Перинатальна культура сім'ї. Сутність і структура сім'ї Функції сім'ї. Різноманітні категорії сучасних сімей. Основні форми шлюбно-сімейних взаємин. Психологічне здоров'я сучасної сім'ї. Соціально-психологічна модель сімейних стосунків. Зміст і основні поняття «перинатальна культура». Основні напрями і шляхи формування перинатально культури взаємин. Стадії життєвого циклу сім'ї. Батьківська компетентність та її фактори.</p>	4	
3	<p>Тема 3. Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих взаємин. Основні теоретичні підходи до розуміння ролі і змісту дитячо-батьківських стосунків. Українська народна педагогіка про розвиток дитини в сім'ї. Найбільш типові помилки батьків у вихованні дітей. Сім'я і дитина: вікова динаміка стосунків. Сім'я як розвиваюче середовище для дитини з особливими потребами. Діти з особливими потребами. Здоровий психологічний клімат як гарантія гармонійного розвитку дитини з обмеженими можливостями. Основні типи відносин батьків до хворої дитини. Види психологічної допомоги сім'ї хворої дитини</p>	4	

4	<p>Тема 4. Сімейне консультування як психологічна допомога.</p> <p>Історичні корені сімейної психотерапії та сімейного консультування.</p> <p>Функції психологічного консультування щодо сімейних проблем: просвітницько-інформативна і терапевтична.</p> <p>Відмінні ознаки сімейного консультування та сімейної психотерапії.</p> <p>Порівняльний аналіз сімейного та індивідуального консультування.</p> <p>Діяльність практичного психолога щодо надання психологічної допомоги сім'ї: психологічна діагностика, психологічне консультування, психотерапія і психологічний тренінг.</p>	4	
5	<p>Тема 5. Особистісний та професійний аспекти підготовки до професійної діяльності майбутнього психолога.</p> <p>Роль і місце психолога в психологічному консультуванні.</p> <p>Модель ефективного консультування.</p> <p>Система цінностей та емоційне вигорання психолога.</p> <p>Етика психологічної практики.</p> <p>Оцінка результатів психологічного консультування.</p>	4	2
6	<p>Тема 6. Профілактика порушень стосунків у сім'ї.</p> <p>Особливості сімейного консультування на різних етапах життєвого циклу сім'ї.</p> <p>Умови використання психодіагностичних методик у сімейному психологічному консультуванні.</p> <p>Формування гармонійних стосунків у сім'ї як умова успішної соціалізації дитини.</p>	4	
7	<p>Тема 7. Психологічне консультування дисфункційних сімей.</p> <p>Порушення основних сфер життєдіяльності сім'ї як джерело психологічної травматизації особистості.</p> <p>Консультування сімей, де є проблема насильства</p> <p>Консультування сімей, де є проблема залежності від психотропних речовин</p> <p>Консультування сімей з проблемними дітьми.</p> <p>Консультування сім'ї, де є тяжкохворі або інваліди</p> <p>Особливості психологічної допомоги сім'ї у системі лікування та профілактики деяких нервово-психічних розладів.</p> <p>Методи психологічної допомоги сім'ям.</p> <p>Альтернативні моделі психологічної допомоги сім'ям.</p>	4	2
Всього		28	

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів вищої освіти щодо вивчення дисципліни «Сімейне консультування» передбачає:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.

4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Психологія сімейних стосунків як розділ психології</p> <p>1. Питання для усного опитування</p> <ul style="list-style-type: none"> • Що входить у поняття сімейного консультування? • Які функції, цілі та завдання сімейного консультування? • Яке місце займає сімейне консультування у системі психологічної допомоги? • Як співвідносяться поняття сімейного консультування, психотерапії та психокорекції? • У чому полягає специфіка сімейного консультування? • Первинне консультування: встановлення рапорту, визначення проблеми і запитів членів родини • Основні проблеми цього етапу консультування. • Основна частина консультативного процесу. • Завершальна частина: формулювання висновків, процедура від'єднання. • Форми і методи сімейного консультування на різних його етапах. • Проектування психологічної допомоги сім'ї. <p>2. Скласти схему «види сімей» дослідження стереотипних уявлень про сім'ю (скласти анкету);</p> <p>3. Підготувати опис випадку для сімейного консультування.</p> <p>4. Підготувати доповідь:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Історія розвитку шлюбних стосунків від прадавності до сучасності. • Шлюб як основа сім'ї. • Національні особливості сімейних стосунків. • Особливості розвитку української сім'ї. • Сім'я і її характеристики. • Особливості сучасної сім'ї. • Соціально-психологічна сутність сім'ї та її структура. • Специфіка сім'ї як соціально-психологічного феномену. • Психологічний аналіз функцій сім'ї. • Типологія сімей. Основні тенденції розвитку сучасної сім'ї. • Психологічні особливості етапів життєдіяльності сім'ї. 	10	6

2	<p>Тема 2. Основні характеристики сучасної сім'ї. Перинатальна культура сім'ї.</p> <p>1. Підготувати доповідь Емоційний компонент взаємодії подружжя. Формування подружньої пари Теорії кохання: - оптимістичні (А.Маслоу, «трьохкомпонентна» теорія кохання Р.Стернберга, схеми діадичних відносин Т.Кемпера, концепції кохання В.Сатір, І.Сеченова, В.Століна, В.Соловйова, П.Флоренського та ін.), - песимістичні (Л.Каслер, З.Фройд, В.Рейк, Мартінсон). Пастки кохання (пастка неповноцінності, пастка жалості, сексуальний комфорт, спільність інтересів). Умови збереження емоційних відносин (С.Д.ЛаптенкоМ.Т.Кузнецов).</p> <p>2. Бачення майбутнього подружнього партнера особами різної статі. Вибір шлюбного партнера.</p> <p>3. Складання карти проблемного поля сім'ї</p> <p>4. Провести дослідження "типових сценаріїв" проблемної сім'ї</p> <p>5. Здійснити аналіз комунікативних процесів у конкретній сім'ї</p> <p>6. Творче завдання "Я у просторі своєї сім'ї"</p> <p>7. Підбір просвітницького матеріалу для батьків</p>	10	10
3	<p>Тема 3. Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих взаємин</p> <p>1. Питання для обговорення: Стиль сімейного виховання. Порушення системи взаємин з дітьми. Аналіз особливостей сімейного виховання. Змістові аспекти консультування батьків з приводу труднощів у взаєминах з дітьми. Дошлюбне та передшлюбне сімейне консультування. Консультування молодої сім'ї. Консультування сімей з питань взаємодії подружжя з батьками. Консультування сім'ї з приводу труднощів у взаємодії з дітьми. Консультування сім'ї у ситуації розлучення.</p> <p>2. Визначити типові запити на психологічну допомогу за темою заняття</p> <p>3. Вимоги до побудови запитань для інтерв'ю з клієнтом;</p> <p>4. Розробити проект просвітницької роботи з проблемною сім'єю.</p> <p>5. Розробити тренінг слухняності дитини.</p> <p>6. Основні методи психокорекції викривлених батьківсько-дитячих стосунків.</p> <p>7. Труднощі роботи психолога у консультуванні батьків.</p> <p>8. Методи дослідження дитячо-батьківських відносин</p>	20	20
4	<p>Тема 4. Сімейне консультування як психологічна допомога</p> <p>1. Розробити систему гіпотез для випадку, що аналізується (для кожної гіпотези визначити стратегію її перевірки).</p>	20	20

	<p>2. Заповнити таблицю «Методики вивчення сім'ї» (Назва методики, Мета методики, Об'єкт дослідження Короткий опис методики, Які проблеми дає змогу вивчити методика (в яких випадках використовується))</p> <p>3. Підготувати доповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Етапи та умови сімейного консультування. • Особливості проведення сімейного консультування. • Особливості процесу сімейного консультування стосовно дітей. • Процедури сімейного консультування. • Техніки зняття психологічної напруги у клієнта та активізація розповіді. <p>4. Скласти перелік технік психологічної допомоги сім'ї;</p> <p>5. Скласти карту сімейного конфлікту</p> <p>6. Запропонувати техніки розв'язання сімейних конфліктів.</p> <p>7. Скласти перелік основні методи психокорекції викривлених подружніх стосунків</p> <p>8. Питання для дискусії та обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналіз особистісних проблем батьків. • Тактика розв'язання проблемних питань взаємодії сімейної пари 		
5	<p>Тема 5. Особистісний та професійний аспекти підготовки до професійної діяльності майбутнього психолога</p> <p>1. Підготувати доповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Умови використання психодіагностичних методик у сімейному психологічному консультуванні. • Критерії підбору психодіагностичних методик. • Ключові теми діагностики та інформування у сімейному консультуванні. • Прогнозування розвитку стосунків на основі діагностики. • Формування гармонійних стосунків у сім'ї як умова успішної соціалізації дитини. • Базові психологічні потреби дитини. • Роль неправильного сімейного виховання у виникненні конфліктів батьків і дітей. • Загальні настанови формування позитивного сімейного клімату. • Прийоми регулювання конфліктів з дітьми. • Кризові періоди у розвитку подружніх стосунків (Плзак, Н.Самоукіна). • Прояви сімейної кризи на індивідуальному рівні., у нуклеарній сім'ї, у розширеній сім'ї. • Прояви сімейної кризи у стосунках сім'ї і соціуму. • Симптоматична поведінка членів сім'ї як наслідок сімейної кризи. <p>2. Скласти програму вивчення сім'ї у процесі консультативної допомоги</p> <p>3. Охарактеризувати напрямки надання консультативної допомоги сім'ї</p> <p>4. Скласти перелік запитів на проведення сімейного консультування</p> <p>5. Порівняльний аналіз моделей сімейного консультування (С. Мінухіна, М. Боуена, В. Сатир)</p>	20	16

	<p>6. Складіть генограму своєї родини</p> <p>7. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Малюнок людини»</p> <p>8. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Хто Я»</p> <p>9. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Статеві-рольові портрети»</p> <p>10. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Кола взаємостосунків»</p>		
6	<p>Тема 6. Профілактика порушень стосунків у сім'ї</p> <p>Підготувати доповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Чинники руйнування шлюбно-сімейних відносин (соціальні, політичні, економічні, гендерні, етнічні, соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та ін). • Типи розлучень: справжнє, розлучення-тиск, розлучення-реакція. • Фази розпаду і дестабілізації відносин: інтрапсихічна (внутрішня), інтерпсихічна, соціальна фаза, фаза переробки. • Концепція розпаду емоційних стосунків (Дж.А.Лі). • Стадії розлучення. Стратегії поведінки у ситуації розлучення (модель Кюблер-Рос). • Діалектична модель процесу розлучення Маслоу. Соціально-психологічних наслідки розлучення. Характеристика ситуації після розлучення. • Емоційні реакції дітей та підлітків на розлучення батьків. • Рекомендації батькам у построзлучній ситуації (Альошина). • Рекомендації подружжю, яке пережило розлучення (Н.Наріцин). <p>2. Розробити програму консультування з питань внутрісімейної взаємодії</p> <p>3. Розробити програму консультування жінки, яка виявила бажання розлучитися з чоловіком</p> <p>4. Розробити програму консультування батьків з питань труднощів у навчанні дитини</p> <p>5. Розробити програму консультування з питань сімейних конфліктів</p> <p>6. Описати відому вам сім'ю за такими параметрами: вид сім'ї, розподіл сімейних ролей, спосіб комунікативних процесів, спосіб вирішення проблем у сім'ї, афективна реактивність, афективна включеність</p> <p>7. Проведення психологічної діагностики із використанням опитувальника Жанет Уойтітц «Правда чи омана»</p> <p>8. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Малюнок сім'ї»</p> <p>9. Проведення психологічної діагностики із використанням методики діагностики міжособистісних стосунків Т.Лірі</p> <p>10. Проведення психологічної діагностики із використанням методики Рене Жиля</p>	20	20
7	<p>Тема 7. Психологічне консультування дисфункційних сімей</p> <p>1. Підготувати доповідь</p> <ul style="list-style-type: none"> • Види взаємостосунків в сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами. • «Симбіотична єдність». • «Емоційна ізоляція». • Види соціальної та психологічної допомоги сім'ям дітей з особливими освітніми потребами. 	20	16

<ul style="list-style-type: none"> • Психологічна корекція почуття образи у батьків по відношенню до хворої дитини. <ol style="list-style-type: none"> 2. Розробити програму консультування батьків дитини з особливими освітніми потребами 3. Розробити програму консультування дитини, яка втратила когось із батьків 4. Розробити програму консультування дитини, батьки якої розлучились 5. Підготувати наукове повідомлення: Ціннісно-орієнтаційна сумісність подружжя: сутність, діагности, шляхи оптимізації. 6. Скласти карту сімейного конфлікту 7. Вказати 15 способів виплескування гніву 8. Проведення психологічної діагностики із використанням методики діагностики батьківського ставлення 9. Проведення психологічної діагностики із використанням методики PARI 10. Проведення психологічної діагностики із використанням опитувальника «Шкала сімейної адаптації та згуртованості» (FACES-3) 11. Психологічний аналіз оповідань Ірвіна Ялома «Лікування від кохання», «Не та дитина» 		
Всього	120	108

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення заліку.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; тестовий контроль знань, робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	--

Питання до заліку

1. Різновиди психологічного консультування.
2. Мета і завдання сімейного психологічного консультування.
3. Відмінність психологічного консультування від інших видів практичної психологічної допомоги.
4. Основні питання сімейного консультування.
5. Вимоги до психолога-консультанта.
6. Модель психологічного консультування сім'ї.
7. Визначення проблеми та формування запита клієнта.

8. Метод інтерв'ю у сімейному консультуванні.
9. Техніки активного слухання
10. Особливості проведення сімейного консультування.
11. Етапи сімейного консультування.
12. Особливості процесу сімейного консультування стосовно дітей.
13. Процедура сімейного консультування.
14. Домовленість про зустріч.
15. Контракт на психологічне консультування.
16. Зустріч клієнта та початок бесіди.
17. Встановлення психологічного контакту.
18. Техніки зняття психологічної напруги у клієнта та активізація розповіді.
19. Дії консультанта при наданні рекомендацій клієнту.
20. Основні правила сімейного консультування.
21. Техніки завершального етапу процесу консультування.
22. Практика спілкування консультанта з клієнтом по завершенню консультування.
23. Типові помилки сімейного консультанта та шляхи їх подолання.
24. Різновиди дисфункцій сім'ї та причини їх виникнення.
25. Типологія сімейних конфліктів.
26. Дошлюбне та передшлюбне сімейне консультування.
27. Консультування молодої сім'ї.
28. Консультування сімей з питань взаємодії подружжя з батьками.
29. Консультування сім'ї з приводу труднощів у взаємодії з дітьми.
30. Консультування сім'ї у ситуації розлучення.
31. Умови використання психодіагностичних методик у сімейному психологічному консультуванні.
32. Критерії підбору психодіагностичних методик.
33. Ключові теми діагностики та інформування у сімейному консультуванні.
34. Напрями діагностичних досліджень у сімейному консультуванні.
35. Прогнозування розвитку стосунків на основі діагностики.
36. Інформування клієнта про результати діагностики.
37. Дослідження індивідуальних особливостей та рівня сумісності партнерів.
38. Дослідження рівня задоволеності стосунками в парі та сімейної моделі партнерів.
39. Комплекс психодіагностичних методик в рамках індивідуального консультування з сімейних питань.
40. Комплекс методик в рамках дошлюбного консультування пари.
41. Комплекс методик для консультування молодої сім'ї.
42. Психодіагностичні методики для роботи з сім'ями з дітьми.
43. Формування гармонійних стосунків у сім'ї як умова успішної соціалізації дитини.
44. Базові психологічні потреби дитини.
45. Роль неправильного сімейного виховання у виникненні конфліктів батьків і дітей.

46. Загальні настанови формування позитивного сімейного клімату.
47. Прийоми регулювання конфліктів з дітьми.
48. Порушення основних сфер життєдіяльності сім'ї як джерело психологічної травматизації особистості.
49. Порушення особистісних засад нормального функціонування сім'ї.
50. Порушення уявлень членів родини про сім'ю та особистість один одного.
51. Порушення міжособистісної комунікації в родині.
52. Порушення механізмів інтеграції сім'ї.
53. Порушення структурно-рольового аспекту життєдіяльності родини.
54. Консультування сімей, де є проблема насильства.
55. Насильство над жінкою.
56. Насильство над дитиною.
57. Психологічне, фізичне, сексуальне насильство.
58. Викриття факту насильства.
59. Консультування сімей, де є проблема залежності від психотропних речовин.
60. Проблема алкоголю в сім'ї та феномен співузалежнення.
61. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалежненій від алкоголю.
62. Консультування сімей з проблемними дітьми.
63. Соціально дезадаптована поведінка дітей.
64. Гіперактивні діти.
65. Агресивні діти.
66. Консультування сім'ї, де є тяжкохворі або інваліди.
67. Сім'ї з хворими дітьми і дітьми з особливими потребами.
68. Психологічна допомога сім'ї при неврозах та психосоматичних розладах.
69. Психологічна допомога сім'ї при шизофренії.
70. Психологічна допомога сім'ї при психопатіях та акцентуаціях характеру у підлітків.
71. Альтернативні моделі психологічної допомоги сім'ям.
72. Використання фантазій та образів у сімейному консультуванні.
73. Використання сновидінь у сімейному консультуванні.
74. Метод порожнього стільця у сімейному консультуванні.
75. Метод сімейної скульптури.
76. Метод сімейної хореографії.
77. Метод сімейної генограми.
78. Метод сімейної соціограми.
79. Структурні ходи консультанта у сімейному консультуванні.
80. Сімейний ритуал.
81. Обмін ролями у сімейному консультуванні.
82. Метод подружньої конференції та сімейна рада.
83. Метод подружнього контракту.

- 84. Структуровані завдання під час сесії.
- 85. Навчання усвідомленого вибору.
- 86. Позитивні обміни у сімейному консультуванні.
- 87. Залучення до консультування члена сім'ї, що чинить супротив.
- 88. Парі з підлітками.
- 89. Девіантний клієнт та поступлива родина.
- 90. Симуляція симптому.

**9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОГО ПЕРЕДВИЩОГО РІВНЯ ОСВІТИ
З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ**

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- **«відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів.** Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- **«добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів.** Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- **«добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів.** Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- **«задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів.** Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- **«задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів.** Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- **«незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів.** Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- **«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів.** Студент не володіє навчальним матеріалом.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: [курс лекцій]. К.: МАУП, 2001.
2. Булах І.С. Консультативна психологія. Вінниця, 2014. 484с
3. Гошовська Д. Сімейне консультування. Дрогобич: Ред.-видав. відділ ДДПУ, 2009. 260 с.
4. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб.. К : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с.
5. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 270 с.
6. Федоренко Р. П. Ф. Психологія молоді сім'ї і сімейна криза: Моногр. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007.– 168 с.

Допоміжна:

1. Бріш К.Г. Розлади прив'язаності: від теорії до терапії: (посібник) / К.Г.Бріш. – Львів, 2012. – 314 с.
2. Волошок О. В. Дисфункційна сім'я як чинник ризику виникнення порушень у сфері спрямованості особистості / О. В. Волошок // Проблеми девіантної поведінки: історія, теорія, практика: матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції. – К., 2002. – С. 76–81.
3. Діденко С.В. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків. – К.: Арістей, 2003. – 312 с..
4. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [офіц. Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
5. Седих К.В. Психологія сім'ї : навч. посіб. / К.В. Седих. К. : ВЦ «Академія», 2015. – 192 с.

Інформаційні ресурси

1. 1 Законодавство України – <https://rada.gov.ua/news/zak>
2. Наукова періодика України – <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
3. Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» – <http://chitalka.info/psy.html>.
4. Вісник психології і соціальної педагогіки – <http://psych.kiev.ua/nma-referats/flarefers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
5. Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.
6. Національна парламентська бібліотека України – nplu.kiev.ua